
– Kitap Tanıtımı –

Dilâver Gürer, *Fusûsu'l-Hikem ve Mesnevî'de Peygamber Kıssaları*, İnsan Yayınları, İstanbul 2017, 518 s.

Reşat TEBER

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Tasavvuf Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi
resatteber@gmail.com

Peygamberler Allah'ın emir ve yasaklarını insanlara en doğru şekilde ileten ve yaşayış tarzlarıyla da örnek teşkil eden birinci kaynaktırlar. Bu nedendir ki onların kıssaları Müslümanlara örnek olması açısından önemli bir yer ihtiva eder. Kur'an-ı Kerim'in büyük bir kısmını oluşturan kıssalar bazen doğrudan bazen de dolaylı öğütler verir. Örneğin dünya nimetlerine kapılarak Allah'ı unutanın sonunu anlatmak için Karun'u örnek verir. Öte yandan büyük nimetler emrindeyken Allah yolunda harcamanın güzelliğini anlatmak için Hz. Süleyman örneğini verir. Bu kıssaların insanlar üzerindeki etkisi ise yadsınamayacak düzeydedir.

Bu bağlamdan hareketle Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi Prof. Dr. Dilâver Gürer'in tasavvuf klasiklerinden iki büyük eser olan *Fusûsu'l-Hikem ve Mesnevî'de* bulunan kıssaları karşılaştırarak harmanladığı *Peygamber Kıssaları* farklı bakış açısı getirecek türde bir eserdir. Yazarın ilk olarak 2002 yılında yayınlanan *Fusûsu'l-Hikem ve Mesnevî'de Peygamberlerin Öyküleri* ve 2010 yılında yayınlanan *Fusûsu'l-Hikem ve Mesnevî'de Peygamber Öyküleri* adlarıyla ayrı ayrı neşrettiği kitaplarını yeni bir düzenleme ile tek bir kitap haline getirmesiyle 2017 baskısı olan *Fusûsu'l-Hikem ve Mesnevî'de Peygamber Kıssaları* basılmış. İlk baskılardaki 'Peygamberler' başlığı çıkarılmış.

İnsan Yayınları tarafından basılan *Peygamber Kıssaları*, öncelikle yazar hakkında bir sayfalık özet bilgi içeriyor ve sonra içindekiler bölümüyle devam

ediyor. Kısaltmalar ve ön sözden sonra iki ana bölümden oluşan eserin birinci bölümünde öncelikle

Hz. Âdem ve ülü'l-azm peygamberler ile ilgili kıssalara yer verilmiş. İkinci bölümde ise her iki kaynaktan da kıssası geçen peygamberlere yer verilmiş.

Yazarın, eserinde peygamberlerin hayatlarını ve kıssalarını ele alırken izlediği yol şu şekildedir: Öncelikle anlatılacak peygamber hakkında kaynaklarda verilen bilgileri aktarmış. Daha sonra Fusûsu'l-Hikem'de ve Mesnevî'de, anlatılan peygamberle ilgili kıssaların görünenin ötesindeki anlamlarını içeren bölümleri başlıklar şeklinde ele almış. Birinci bölümde Hz. Âdem, Hz. Nûh, Hz. İbrâhim, Hz. Mûsâ, Hz. İsâ, Hz. Muhammed; ikinci bölümde ise Hz. Hûd, Hz. Sâlih, Hz. Yûsuf, Hz. Dâvûd, Hz. Süleyman, Hz. Lokman, Hz. Üzeyr anlatılmış.

Eseri daha yakından tanıtmak için içerik üzerinde durmamız yerinde olacaktır. Yahudilik, Hıristiyanlık ve Müslümanlık inancına göre, yaratılan ilk insan ve insanoğlunun ilk atası Hz. Âdem'dir. Bu sebeple öncelikli olarak Hz. Âdem ile alakalı bazı sorular sorularak cevaplar verilmiş. Hz. Âdem'in yaratılış sebebi nedir? Âlemin devamı için Âdem'in önemi nedir? Ve benzeri hususlar incelenmiş. Hz. Âdem'e beşer isminin verilmesinden, Hz. Âdem'in halife ve insan-ı kâmil oluşundan Fusûsu'l-Hikem ışığında bahsedilmiş. Daha sonra Mesnevî'de Hz. Âdem başlığı altında Hz. Âdem'in yaratılışından, vasıflarından, kulluğundan, suçunun ehemmiyetsizliğinden ve tevbesinden bahsedilmiş. Sonrasında 'Nûh' kimdir? 'Nûh'un ve 'Gemi'nin bânîni yönü nedir? Sorularına cevaplar verilmiş. Hz. İbrahim'in tevhidi arayışından, putları kırma hareketinden, rüya ile gelen kurbandan, bu rüyanın yorumlarından, yakmayan ateşten, kesilen dört kuştan ve bu kuşların nefsin dört kötü huyu olduğundan bahsedilmiş. Hz. Mûsâ'nın doğumu ve çocukluğundan, Hızır (a.s.) ile arkadaşılığından, tabut ve suyun hikmetinden, Firavunla mücadelesinden ve benzeri hikmetli hadiselerden kesitlere yer verilmiş. Devamında Hz. İsâ'nın vasıfları, Hz. Meryem'in gebe kalışı, Hz. İsâ'nın ahmak yol arkadaşı hikmet nazarı ile anlatılmıştır. Birinci bölümde anlatılan son peygamber de Hz. Muhammed olmuştur. Kaynaklara göre hayatından bahsedilmiş ve Hz. Muhammed'in vasıfları, dostları ve düşmanları, "Ey örtüsüne bürünen!" âyetinin tefsiri ve benzeri hususlar derin mânâlarıyla incelenmiş.

İkinci bölümde ilk sırada Hz. Hûd: Keşif ehli peygamber anlatılmıştır. Burada Âd kavmine inen azab bulutuna, felaketin sebeplerine, Hz. Hûd'un mucizesine değinilmiş. Akabinde Hz. Sâlih'in kavmini cezalandırmanın üç gün ertelenmesi, Hz. Sâlih'in devesi, kavmine üzülmeye, Semûd kavminin helâki anlatılmış. Yine her peygamberde olduğu gibi Hz. Yûsuf'u anlatmaya da ön-

celikle kaynaklarda geçtiği şekliyle başlamış ve devamında Hz. Yûsuf'un rüyasından, aslında bu hayatın da bir rüya olduğundan, kardeşlerin hasedinden, Züleyha'dan, zindan arkadaşlığından ve benzeri kıssalardan hakikat nazarı ile bahsedilmiş. Devamında Hz. Dâvûd'a karşılıksız bahşedilen nîmetler, dağların ve kuşların kendisiyle beraber teşbih etmesi, demiri mum gibi yumuşatmasının aslında katılmış kalpleri yumuşatma olduğu, Hz. Dâvûd'un güzel sesi, Mescid-i Aksâ'yı yapma teşebbüsü anlatılmış. Hz. Süleyman anlatılırken Belkıs'ın tahtından ve tahtın bâtinî anlamından, Hz. Süleyman'ın genel özelliklerinden, kuşlarından, duâsından, ifrit'in Hz. Süleyman'ın yerine geçmesinden bahsedilmiş. Hz. Lokman'a verilen hikmeti, O'nun faziletini, hizmetçilerin kendisine iftirâ atmasını kaleme aldıktan sonra ikinci bölümde geçen son peygambere yer verilmiş. Kaynaklara göre Hz. Üzeyr'in hayatı aktarılmış ve kendisinin kaderin sırrından sorması, ölmüş eşeğinin diriltilmesi, 'genç Üzeyr'in 'yaşlı oğulları' ile karşılaşması ve bütün bunların geri planında yatan hikmetlerin beyanı ile ikinci bölüme son verilmiş.

Eser beslendiği kaynaklar açısından da hayli zengin bir altyapıya sahip. Sonuç olarak diyebiliriz ki, değinilen her peygamberin hayatını yeniden değerlendirecek okumak insanda yeni bir algı penceresi açmakta ve sahip olduğu bakış açılarını farklı derecelere ayarlayarak bakma ihtiyacı doğuruyor.